

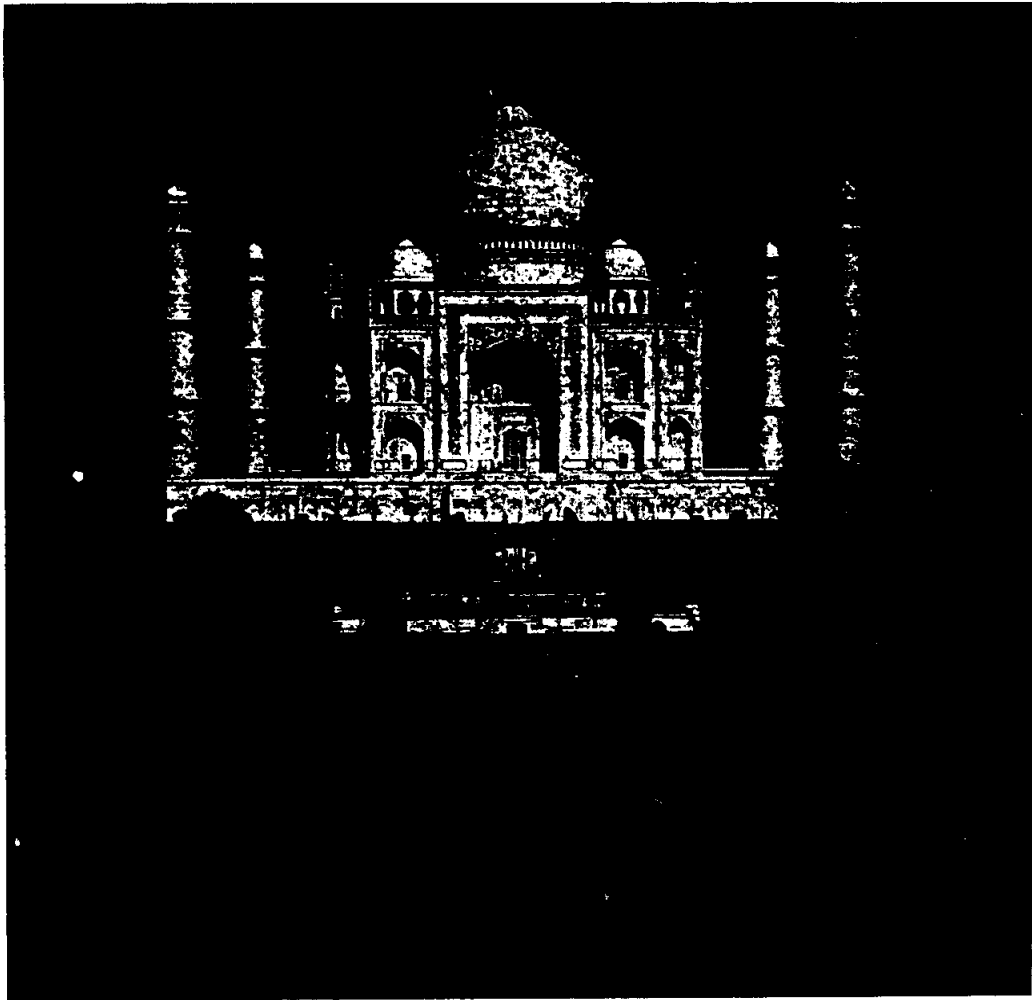
ดังนั้น พระเจ้ายาห์ เจอาน จึงส่งกาซิมย่าน ข้าหลวงเบงกอลให้ปราบชาวต่างชาติ
พวกนี้ กาซิมย่านจัดเรือเข้าแถวเรียงรายขวางแม่น้ำเพื่อสกัดกั้นพวกโปรตุเกส ซึ่งเป็นนัก
เดินเรือที่สามารถกว่าพวกโมกุลมากในเรื่องการหลบหนีทางเรือ หลังจากนั้น เขาก็วางแผน
เข้ายึดเมือง จมท่าหลายท่อนระเบิดหลังป้อมเสีย 3 แห่ง แต่โปรตุเกสก็สู้มาได้ 2 แห่ง อีก
ท่อนหนึ่ง จมลงไปในตึกยังไม่ระเบิด กองทัพโมกุลไปตั้งอยู่ตรงข้าม เพื่อล่อโปรตุเกสให้ข้าม
มาทางด้านตรงข้าม เมื่อท่อนระเบิดขึ้น จึงทำให้คนเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก เมื่อล่อพวกโมกุล
ไปอยู่ด้านท่อนระเบิดแล้ว พวกโปรตุเกสก็หลบหนีไปทางทะเล แต่ยังมีโปรตุเกสเหลือประมาณ
4,000 คน ส่วนมากเป็นหญิงและเด็กถูกจับเป็นเชลย และให้เดินไปเป็นเวลา 11 เดือนถึง
ฮักรา ส่วนที่เหลือก็ไปเดินขบวนถวายให้พระเจ้ายาห์ เจอานทอดพระเนตร พระองค์ทรง
อธิบายเกลี้ยกล่อมให้พวกเหล่านั้นกลับใจมานับถือศาสนาอิสลาม ส่วนมากก็จำเป็นต้องกลับใจ
พวกผู้ชายเข้าทำงานที่ฮักรา และผู้หญิงและเด็กก็แจกจ่ายไปตามราชสำนักฝ่ายใน แต่บางพวก
รวมทั้งบาทหลวง ถูกจองจำ ถูกโบย ถูกประจานไปตามตลาด เนื่องจากไม่ยอมละทิ้งความ
เชื่อเดิมคือ ศาสนาคริสต์เถียน ทั้งนี้เนื่องจากนโยบายต่อต้านพวกอินดูของลัทธินี้ แต่ภายใน
เวลาปีสองปี พวกเจซุอิกที่ฮักราที่ถูกตัดสินประหารชีวิตในต้นทศวรรษ 1630 ก็กลับได้รับ
ความโปรดปรานใหม่ และชุมชนชนคริสต์เถียนที่ฮักราก็กลับเป็นปกติอีก³⁸

การก่อสร้างตึกที่ชัมาฮาล

ชัมาฮาล ประกอบด้วยแบบฉบับของสิ่งก่อสร้างที่ผิอยู่แล้วหลายแห่งในสมัยโมกุล
เช่น วิจิตรแบบลัทธิบูรพางศ์เหลี่ยม การวางแบบป้อมน้ำและน้ำพุก็เป็นแบบของพระเจ้าบาบูร์
ที่กาบูล หอคอยทรงแปดเหลี่ยมที่ปรากฏอยู่นั้นโตมาจากปากทางเข้าหลุมฝังพระศพพระเจ้าฮัการี
ส่วนหินอ่อนขาวนั้นมีแบบอยู่ที่หลุมฝังศพของ ฮิดมีต อุต คอลลาห์ ส่วนรูปแบบภายนอก ตลอดจน
โดมอันโอฬารนั้น เป็นความคิดที่โตมาจากเปอร์เซีย แต่มาปรับปรุงตามแบบของอินเดีย และ
ประดับผลอันงดงามยิ่งดังปรากฏอยู่ที่ชัมาฮาล ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าสถาปัตยกรรม
ก่อสร้างของชัมาฮาลคือที่รวมของประเพณีโมกุล และพระตำหนักของพระเจ้ายาห์ เจอาน

ภาพพระนางมณฑิชาและพระเจ้าชาห์เจฮาน

ภาพทัชมาฮาล

นักเดินทางชาวอังกฤษผู้หนึ่งชื่อปีเตอร์ มันที้ ได้บันทึกเกี่ยวกับการก่อสร้างทัชมาฮาลไว้เมื่อเขาได้เดินทางเข้ามาในอินเดียในปลายปี 1632 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มก่อสร้างหลุมฝังศพแห่งนี้ว่า การก่อสร้างนั้นสิ้นเปลืองแรงงานและเงินทองมากขึ้น เป็นลำดับ และมีการใช้หินอ่อนเหมือนกับใช้หินธรรมชาติ ถึง ค.ศ.1643 ศิลปกรรมชิ้นนี้ก็สำเร็จกันพิธีเฉลิมฉลองถวายให้มุหมทัช เป็นครั้งแรก จนถึง ค.ศ.1648 จึงคิดว่าสำเร็จอย่างแท้จริง แม้ว่าจะมีงานจรทิวไปอยู่จนกระทั่ง ค.ศ.1653³⁹

อย่างไรก็ตาม ในสมัยของพระเจ้าชาห์ เจฮาน ก็มีการพิจารณาเห็นว่า เป็นยุคทองของโมกุลที่เจริญถึงขีดสุดที่กล่าวเช่นนี้เพราะไม่มีใครที่ออกบฏที่ร้ายแรงที่จะทำลายพระอำนาจของพระเจ้าจักรพรรดิ (ก่อนสงครามแย่งราชบัลลังก์) เป็นสมัยที่มีการพัฒนาการค้าต่างประเทศระหว่างอินเดียและเอเชียตะวันตก และเป็นสมัยที่เริ่มค้าขายกับชาวยุโรป และการเงินของประเทศอุมีฐานะมั่นคง ในสมัยของชาห์ เจฮาน เป็นสมัยที่สิ่งสวยงาม ล้ำค่างาม มีความหรูหราตระการตาในทางสถาปัตยกรรมปรากฏอยู่ตามเมืองใหญ่ เช่น ลูเฮอร์่าไฮมุก ทัชมาฮาล ที่อัครา บัลลังก์มกุฎ และมีลิตจาณี สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดมีความเชื่อว่าคงจะมีความสงบสุข และมั่งคั่งตลอดทั่วจักรวรรดิ แต่เมื่อได้ศึกษาด้วยความระมัดระวังแล้วจะพบสิ่งที่ไม่ดีใคร่คำนึงถึงคือความผิดปกติในระบบเศรษฐกิจของจักรวรรดิอันเกิดจาก

1. การปกครองที่ผิดพลาดของข้าหลวงมณฑลที่มักจะถูกดวงเงาผลประโยชน์ไปจากพวกชาวนาและพวกช่างฝีมือ
2. การที่มึระบบการปกครองของข้าราชการที่มีความละเอียดปลุกย่อยมากเกินไป จึงทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก
3. การสิ้นเปลืองในราชการสงคราม เพราะมีกองทัพมหาศาลสิ้นเปลืองการเลี้ยงดูและการรบในสมัยนี้ก็มึน้อยมาก เพราะพระเจ้าชาห์ เจฮาน ทรงมีความใฝ่ฝันที่จะพิชิตเอเชียกลางให้ได้ตามอย่างบรรพบุรุษของพระองค์ ฉะนั้นการรบแต่ละครั้งต้องสูญเสียเงินทองมาก

และยังต้องเสียชีวิตอีก ยกตัวอย่างเช่น เมื่อครั้งทำสงครามในบาสก์(Balkh) 2 ปี อินเดียต้องสูญเสียเงิน 40 ล้านรูปี แต่กลับได้จากเมืองที่ตีได้เพียง 2 ล้าน 2 แสน 5 หมื่นรูปีเท่านั้น

4. เกิดจากการก่อสร้างอนุสาวรีย์ที่ล่วงงามตระการตา ทำให้สิ้นเปลืองเงินทอง และเป็นภาระหนักให้แก่กษัตริย์และช่างฝีมือ

5. การออกกฎหมายเรียกเก็บภาษีเพิ่มอีก 50% ทำให้คนเดือดร้อน ประชาชนพากันทิ้งอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกิดความอดอยากทั่วประเทศ

ฉะนั้น สภาพทางเศรษฐกิจดังกล่าวนี้ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อำนาจทางการเมืองโมกุล ซึ่งสร้างความเป็นปึกแผ่นโดยพระเจ้าอัครัตองพังทลาย พุคส์นั้น ๆ ก็คือ อินเดียในสมัยพระเจ้าชาห์ จาฮาน คล้าย ๆ กับฝรั่งเศสในสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ระบบการทหารก็เสื่อมลง และระบบการเก็บภาษีรายได้ของรัฐบาลหะหลวมมาก⁴⁰

พระเจ้าชาห์ จาฮาน ทรงมีพระประสงค์ที่จะให้อรตองคีโศทระนามว่า เจ้าชายดารา ลูโช (Dara Shakoh) เป็นกษัตริย์สืบต่อ แต่เจ้าชายออรังเซบ (Auranzeb) ไม่ยอมจึงเข้าสังหารบยู่ที่ และยังคงพระบิดายังถูกตั้งฉมเป็นจักรพรรดิองค์ต่อไป

๑.1.7 พระเจ้าออรังเซบ(Auranzeb)

(ค.ศ.1658-1707)

นโยบาย

พระองค์ทรงเป็นมุสลิมิกายอ่อนโยนที่เคร่งครัดมาก จึงดำเนินนโยบายตามกฎของพระคัมภีร์ที่อ่านเสียสิ้น เช่น ในด้านการต่างประเทศ ก็ทรงใช้นโยบายสงครามในกรณีจำเป็นแต่ชานานภาพ นั่นคือการทำสงครามอันศักดิ์สิทธิ์ที่เรียกว่า ฮัจาด (JThād) ทำการ

ภาพพระเจ้าโอรังเซิน

ปราสาทพรหมนอกคำสนา เพื่อให้ยอมรับนับถือคำสนาอิสลาม ในต้นชนบธรรมนิยมประเพณี
พระเจ้าโอรังเซ็ปได้เปลี่ยนแปลงประเพณีมากมายหลายประการ ทั้งในราชสำนักและของ
สามัญชน เป็นต้นว่า เมื่อพระองค์เสด็จขึ้นครองราชย์ได้ 11 ปี ก็ทรงเลิกการปฏิบัติหลาย
ประการ ได้แก่ ทรงเลิกประเพณีการปฏิบัติของกะหรีบีที่เรียกว่าจาโรกา-ดาร์ซัง
(Jharokā-darsān) ซึ่งเป็นประเพณีบุรพกะหรีบีต้องปรากฏตัวบนระเบียงกำแพงเมืองทุก ๆ
เช้า เพื่อคอยรับการคำนับของประชาชนที่จะมาประชุมพร้อมกันถวายความเคารพต่อหน้าพระ
หัตถ์ ในปีเดียวกันก็ทรงยกเลิกการมีดนตรีและกวีในราชสำนัก ทรงขับไล่ภักตมตรีคนเก่า ๆ
และนักร้องออกไปจากราชสำนัก เท่ากับไม่ทรงส่งเสริมในทางด้านศิลปวิทยาการ ทั้ง ๆ ที่
พระองค์ทรงเชี่ยวชาญทางศิลปะและวรรณคดี แต่ความเคร่งคร่งคำสนาทำให้ขัดต่อความเจริญทาง
ด้านนี้ พระองค์มีพระปรีชาสามารถในด้านกาพย์ร้อยแก้ว และร้อยกรอง แต่ก็ไม่กระทำ
เพราะในศาลอนของพระคัมภีร์โกหฺร่าน บอกว่ากวีเป็นคนที่ยืนเรื่องที่ไม่เป็นจริง คำสนา
ไม่นิยมให้มีดนตรี ฉะนั้นในสมัยนี้ราชสำนักจึงไม่ใช่อันยังกลางทางศิลปวิทยาการ แต่พวกขุนนาง
ก็ยังคงอุปถัมภ์พวกกวีอยู่ ฉะนั้นกวีในสมัยนี้ได้อิสระที่จะแต่งบทกวีโดยไม่ต้องเป็นแบบราชสำนัก
แต่งได้ตามใจตัวเอง ก่อให้เกิดนิพนธ์ที่แสดงความคิดเห็นและเฉียบแหลม กวีบางคนก็ถึง
ภาษาเปอร์เซียซึ่งเป็นภาษาราชสำนัก มาแต่งเป็นภาษาพื้นเมืองอรุดู ฉะนั้นการที่ราชสำนัก
เลิกอุปถัมภ์กวี จึงเกิดนิพนธ์ภาษาอรุดูขึ้นในปีที่ 12 ทรงยกเลิกประเพณีการชังฟ้าหฺก
พระจักรพรรดิในวันเกิดล่องหน กับเงินและสิ่งอุปโภคอื่น ๆ นอกจากนั้นก็ยังทรงขับไล่พวก
นักดาราคาสตร์และพวกโหรออกจากพระราชสำนัก แต่ถึงแม้พระองค์จะขับไล่ก็ไม่ได้ทำให้
ความก้าวหน้าทางโหรศาสตร์และดาราคาสตร์หยุดชะงักไป เพราะในปลายศตวรรษที่ 18
พวกมุสลิม ก็ยังคงนิยมศึกษากันอยู่อย่างแพร่หลาย นอกจากนั้นยังทรงให้เลิกใช้เหรียญที่ทำขึ้น
จากคนที่ไม่ใช่มุสลิม เพราะถือว่าเหรียญเหล่านั้นเป็นของสกปรก เพื่อชำระระเบียบชีวิตความ
เป็นอยู่ของประชาชน ให้ดีขึ้นอย่างเข้มงวดต่อกฎของพระเจ้าที่ศักดิ์สิทธิ์ จึงทรงตั้งคณะ
กรรมการตรวจตราศีลธรรมของประชาชน (Consors of Public Morals)⁴¹

ในด้านการศึกษาและระบบภาษี พระองค์ก็ดำเนินการตามพระคัมภีร์ในฐานะเช่น ทรงสนับสนุนให้ปลูกผลไม้ที่ปรากฏในคัมภีร์ ส่วนใหญ่เป็นผลไม้ที่ขึ้นในอาระเบีย ซึ่งชาวอินเดียไม่เคยได้ยินชื่อมาก่อน เช่น อินทผาลัม ถือเป็นตัวต้น ในการเก็บภาษี พระองค์ทรงให้กลับไปใช้เงินปีจันทร์คติ เป็นปีเก็บภาษีทั้ง ๆ ที่ความจริงมีอยู่ว่าฤดูเก็บเกี่ยวข้าว ข้าวโพทั้นขึ้นอยู่ในปีสุริยคติ และมีอาจอ้างได้ในปีจันทร์คติ ใน ค.ศ.1679 ทรงสั่งห้ามการเก็บภาษีคนนอก คำสั่งที่เรียกว่า จิซยา (Jizya) ซึ่งพระเจ้าฮักบารุโปรดให้เลิกไปเมื่อหลายสิบปีก่อน⁴²

ทางด้านคำสั่งนาพระองค์ก็ทรงปฏิบัติตามคัมภีร์ในฐานะเช่น ที่ระบุไว้ว่ามีให้ก่อสร้างโบสถ์ใหม่ นอกจากนี้ พระองค์ยังทรงออกกฎหมายและพระราชกฤษฎีกาอย่างมากมาย เพื่อยกระดับศีลธรรมจรรยาของประชาชน เช่น ประกาศห้ามทำเหล้าขาย หญิงที่แต่งงานหรือหญิงงามเมือง พระองค์จะสั่งให้แต่งงานเสียหรือไม่ก็ให้ออกไปเสียจากนอกพระราชอาณาจักร พระองค์ยังออกกฎหมายฆมวดกับพวกเพลงลามกทหาบโสม และเลิกขบวนแห่ต่าง ๆ ในพิธีทางคำสั่งนา มีบันทึกในหนังสือทางราชการว่า ในรัชกาลของพระเจ้าโอรังเซ็ป ทรงเลิกประเพณีลี้ตี ในเดือนธันวาคม 1663 แต่ที่มักท่องเที่ยวว่ายุโรปในสมัยนั้นบอกว่าขัดห้ามนี้ไม่ค่อยจะได้รับความสนใจ

การที่ทรงออกกฎหมายและพระราชกฤษฎีกาเหล่านี้ ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่จักรวรรดิมากที่จะต้องแก้ไข จริงอยู่ ที่ว่าไม่มีใครปฏิเสธว่าโอรังเซ็ปเป็นกษัตริย์ที่มีความจริงใจและเป็นผู้ที่ศรัทธาแก่กล้า แต่ก็ก็เป็นความจริงอีกว่า ความที่พระองค์เชื่อมั่นในคำสั่งนานั้นทำให้พระองค์ลืมไปว่าประเทศที่พระองค์ครองอยู่นั้นไม่ได้มีประชาชนที่มาจากที่เดียวกันหมด แต่มันกลายเป็นดินแดนที่มีความเชื่อ ความศรัทธาในหลายแนวความคิด และหลาย ๆ ขนบธรรมเนียมต่าง ๆ กัน ซึ่งลักษณะของประเทศที่ประกอบด้วยเช่นนี้จึงมีความจำเป็นอย่างหนึ่งที่จะต้องมีการปกครองที่มีอันแข็งในการปกครองด้วยความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจอันดี จะเห็นโอรังเซ็ปจึงทำผิดพลาดโดยนตาหนักก็เที่ยวที่พระองค์ไปแสดงความรักอันยังต่อผู้ที่ไม่นับถือคำสั่งนาเหมือนพระองค์

นโยบายเช่นนี้ก่อให้เกิดความไม่พอใจในบรรดาผู้ที่นับถือศาสนาอื่น ๆ ซึ่งได้ก่อความขัดแย้งขึ้น
อันเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้จักรวรรดิโมกุลเสื่อมลง⁴³

ปฏิกิริยาตอบโต้นโยบายใหม่ของพระเจ้าโอรังเซ็บ⁴⁴

1. พวกชาฎ(Jāts), พวกบันเดลา (The Bundelās) และพวกสัตนามิ (The Satnāmīs)

พวกชาฎซึ่งอยู่ที่นครกุฎรา ได้ทำการตอบโต้นโยบายของพระองค์ใน ค.ศ.
1669 โดยทำการกบฏฆ่าเจ้าหน้าที่ของทางราชการ และสร้างความเป็นป่วนในตำบลนั้น
จนกระทั่งทางเมืองหลวงส่งทหารมาปราบปรามจึงได้สงบลง ผู้เป็นหัวหน้ากบฏถูกฆ่าตาย
และพวกญาติพี่น้องถูกบังคับให้เข้าเป็นอิสลามหมด แต่ก็ไม่ได้ทำให้พวกนี้สงบลงได้ ได้ก่อ
การกบฏอีกใน ค.ศ.1688 และหัวหน้ากบฏก็ถูกฆ่าตายอีก

พวกบันเดลา ก็ต่อต้านและทำสงครามกับพระเจ้าจักรพรรดิ และสามารถเอา
ชนะพวกโมกุลได้ และได้ยึดดินแดนมาลวะ ตะวันออกเป็นดินแดนในความครอบครองเป็น
อิสระไม่ขึ้นต่อจักรพรรดิโมกุล

อีกพวกหนึ่งก็คือการกบฏคือพวกสัตนามิ พวกนี้เป็นพวกฮินดูนิกายหนึ่ง
พวกนี้ก่อกบฏขึ้นด้วยสาเหตุที่ถูกกฎเกณฑ์ทางศาสนาอิสลามที่พระเจ้าโอรังเซ็บออกมาบังคับ
ไว้ แต่สาเหตุที่เป็นชนวนก็คือมีทหารโมกุลได้ฆ่าพวกเขาคนหนึ่ง พวกเขาซึ่งเป็นชาวนาก็
ร่วมกันจับอาวุธต่อสู้ แต่ก็ท้ายแพ้ต่อทัพของโอรังเซ็บมีจำนวนน้อยคนที่หนีรอดได้

2. พวกฮิกส์

นโยบายใหม่ของพระเจ้าโอรังเซ็บ ทำให้พวกฮิกส์ไม่พอใจเช่นกัน พวก
ฮิกส์มีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์อินเดียเช่นกัน เพราะเป็นพวกที่ก่อตั้งขึ้นมาในระยะที่

อินเดียเกิดมีการแข่งขันทางคำสั่งา คือเมื่อศตวรรษที่ 15 และ 16 และมีกฎนาวิก ไต้พยายาม
ตั้ง เอาหลักคำสั่งาอิสลามและฮินดูมาผสมกันและตั้ง เป็นคำสั่งาฮักส์ขึ้น พวกฮักส์ในสมัยของ
พระเจ้าฮักบารก็ได้รับการเคารพดี แต่พอมาถึงสมัยพระเจ้าจาห์งีร์ เป็นศัตรู เพราะพระองค์สั่ง
ให้ฆ่ากูรอร่าจัน ซึ่งเป็นกูรของพวกฮักส์ ในข้อหาเอาเงินช่วยโอรสที่อกบฏ ทำให้พวกฮักส์มี
ความรู้สึกที่เป็นปรปักษ์ต่อโมกุล กูรอร่าจัน ก่อนตายได้ส่งลูกให้ฝังองทัพอาวป้องกันตัว และพอ
ถึงสมัยฮาห์ เจฮาน เขาก็ยกทัพมาบุกแต่ก็ถูกตีพ่ายไป พอถึงสมัยพระเจ้าโอรัง เซ็ปความไม่
พอใจในนโยบายใหม่ ประกอบกับการที่เป็นศัตรูขัดแย้งกันมาก่อนก็เกิดรบราฆ่ากันขึ้นอีก แต่พระเจ้า
โอรัง เซ็ปสามารถปราบได้ อย่างไรก็ดี ก็แสดงให้เห็นว่านโยบายใหม่ของโอรัง เซ็ปนั้นไม่ทำให้
เกิดความยุ่งยากขึ้น

3. การทำสงครามกับพวกราชปุตร

เป็นการกบฏที่รุนแรงที่สุด ซึ่งนำความหายนะมาสู่จักรวรรดิ พระเจ้าโอรัง เซป
ทรงทำตัวเป็นศัตรูกับพวกราชปุตร ซึ่งครั้งก่อนพวกราชปุตรเคยมีส่วนสร้างจักรวรรดิให้อย่างใหญ่มาก่อน
การทำสงครามกับพวกราชปุตรทำให้เกิดความหายนะที่ใหญ่แก่จักรวรรดิ เพราะมีจำนวนทหาร
ตายในดินแดนที่ถูกรักษาเป็นจำนวนมาก ๆ คน โดยไม่ได้ช่วยขนะมาให้องค์จักรพรรดิ นี้แสดงให้เห็นถึงนโยบายที่ไม่ฉลาดของโอรัง เซปที่มาเป็นศัตรูกับราชปุตร และยังไปทำร้ายผู้ที่เคยเป็น
ทหารและหัวหน้าชั้นนำของราชปุตรที่เคยอุทิศตน เพื่อจักรวรรดิและเป็นเพื่อนที่เล่นดีของจักรวรรดิ
มานานแล้วมานาน

วิจารณ์พระเจ้าโอรัง เซ็ปในฐานะเป็นผู้ปกครอง

ชีวิตส่วนตัวของโอรัง เซ็ปมีชีวิตที่ง่าย ๆ เป็นคนเคร่งคำสั่งา พระองค์จะไม่เป็น
ทาสของอารมณ์ และละเว้นในอาหาร เครื่องดื่ม และเสื้อผ้า ที่ต้องห้าม พระองค์มีเมตตา
กว่าที่หัวมัวร์จะอ่านกำหนดไว้เสียอีกซึ่งให้มีได้ถึง 4 คน พระองค์เป็นนักเรubenที่เข้มงวดในการ

ศึกษาวิชาศาสนาอิสลาม และเป็นผู้เขียนลายมือบรรจงได้สวยงาม และพยายามล่อนโรสลิตาเกี่ยวกับเรื่องราวที่ศักดิ์สิทธิ์ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าทรงไม่อุปถัมภ์ศิลปวิทยาการ การที่ทรงเป็นมุสลิมที่เคร่งครัด พระองค์จะปฏิบัติศาสนาอยู่เสมอ ครั้งหนึ่งเมื่อพระองค์ทำสงครามที่บัลค (Balkh) พระองค์จะถูกเขาลงและล่าวคมนต์ที่ท่ามกลางล่านามรบ การที่พระองค์เข้มงวดและเคร่งศาสนาเกินไป ทำให้พระองค์มีนิสัยที่แข็งทาบกระด้างขาดความอ่อนโยน ขาดความเห็นอกเห็นใจ ขาดลักษณะแห่งการยืดหยุ่นในการปกครอง

พระเจ้าโรมังเป็นผู้มีลักษณะที่เป็นผู้เคร่งศาสนา มีความกล้าหาญในการรบ แต่พระองค์ก็เป็นนักปกครองที่ประสับความล้มเหลว พระองค์มิได้ตระหนักเลยว่า ความยิ่งใหญ่ของจักรวรรดินั้น มันขึ้นกับความเจริญก้าวหน้าของประชาชนทั้งหมด การที่พระองค์เคร่งในศาสนา ทำให้พระองค์ไม่สนใจความรู้สึกของประชาชนที่รับถือศาสนาอื่น ๆ และเร่งรื้อให้เกิดความรู้สึกที่เป็นศัตรูต่อจักรวรรดิในประวัติศาสตร์อินเดียที่ผ่านมา ตั้งแต่สมัยราชวงศ์โมริยะมา จะเห็นได้ว่า ความเจริญของจักรวรรดิขึ้นอยู่กับนโยบายที่จักรพรรดิจะต้องมีอันติธรรมในทางศาสนา ฉะนั้น การที่จะรวมอินเดียให้เป็นปึกแผ่นได้นั้น หากละเลยเรื่องปัญหาทางศาสนาแล้วก็จะล่มกลายเป็นความล้มเหลว ๆ แล้ง ๆ ของจักรพรรดิเท่านั้น ยิ่งกว่านั้น การที่พระเจ้าโรมังเข้มขยันขันแข็งในการทำงาน ทำให้พระองค์มีความเชื่อมโยงเกินไป และไม่วางใจข้าราชการของพระองค์มากเกินไป ทำให้พระองค์เข้าไปแทรกแซงกิจการแม้แต่เรื่องเล็กเรื่องน้อย มันจึงเป็นผลทำให้ข้าราชการที่อยู่ตามท้องที่จะต้องคอยรับคำสั่งล่อนอยู่ตลอดเวลา และทำลายความคิดริเริ่ม ความรับผิดชอบ และประสิทธิภาพของพวกเขา ฉะนั้น จึงทำให้เกิดความเสื่อมขึ้นในระบบการปกครองในจักรวรรดิอันกว้างใหญ่ไพศาล ในบรรดากษัตริย์ที่สืบเชื้อสายมาจากคิมูร์ ในเรื่องความกล้าหาญ ความอดทน การพิจารณาด้วยความสุ่มไม่ใ้ใครเทียมพระเจ้าโรมังเข้า พระองค์มีลักษณะที่หลายอย่าง แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ใ้ผู้ปกครองที่จะประสับความสำเร็จ พระองค์เป็นนักการทหารที่ยิ่งใหญ่แต่ก็ไม่ใ้ผู้นำที่มีสายตาไกล พระองค์เป็นทูตที่ฉลาด แต่ก็ไม่ใ้รัฐบุรุษที่ดี กล่าวสั้น ๆ พระองค์ไม่มีอัจฉริยภาพในการเมือง

เช่น พระเจ้าอัครบาร ซึ่ง เป็นองค์เดียวในราชวงศ์โมกุล ซึ่งมีทั้งความริเริ่มในการวางนโยบาย และตั้งกฎออกมาเพื่อปรับชีวิตและความคิดของคนในสมัยพระองค์และในสมัยต่อมา เนื่องมาแต่การ ที่พระองค์ไม่ได้ล่าตาไกลในเรื่องนี้ จึงทำให้จักรวรรดิโมกุลแตกแยกและพังในสมัยผู้ที่สืบต่อจาก พระองค์ซึ่งพบกับความเสื่อมมากขึ้น ฉะนั้นในสมัยของพระเจ้าโอรังเซปผู้บริสุทธิ์นี้ เป็นโศก- นาฏกรรมของอินเดีย (The reign of the puritan Emperor was a great Tragedy)⁴⁵

9.2 ลักษณะการปกครองของราชวงศ์โมกุล

9.2.1 รัฐบาลของราชวงศ์โมกุล

การก่อตั้งสถาบันทางการเมืองการปกครองของราชวงศ์โมกุลเป็นผลงานส่วน ใหญ่ของพระเจ้าอัครบาร หลักการนั้นแตกต่างไปจากการปกครองของสุลต่านแห่งเดลี รัฐบาล ของโมกุลเป็นการ "รวมเอาลักษณะที่เป็นของอินเดียและไม่ใช่ของอินเดีย" ("Combination of Indian and extra-Indian elements") หรือจะกล่าวได้ว่าเป็นระบบเปอร์เซีย และอาหรับในพื้นฐานที่เป็นแบบอินเดีย (The Perso-Arabic system in an Indian setting) และลักษณะการปกครองก็เป็นแบบทหารโดยแท้ กล่าวคือ ข้าราชการทุกคนต้อง ถูกเกณฑ์เป็นทหารหมด กษัตริย์จึงมีอำนาจมาก ปราศจากขอบเขต พระตำราลัยของพระองค์เป็น กฎหมาย จะขัดแย้งพระองค์ไม่ได้ เป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในจักรวรรดิ เป็นหัวหน้ารัฐบาล เป็น แม่ทัพของกองทัพ เป็นบ่อเกิดของความยุติธรรมเป็นหัวหน้าผู้ออกกฎหมาย พระองค์มีคณะเสนาบดี แต่คณะเสนาบดีก็ไม่ได้ทำหน้าที่อย่างสมัยใหม่ กล่าวคือ คณะเสนาบดีไม่มีสิทธิ์ที่จะให้คำปรึกษา แต่จะเป็นความพอใจของพระจักรพรรดิเองที่จะรับคำปรึกษาหรือไม่ กษัตริย์โมกุล 6 องค์แรก ของอินเดีย เป็นกษัตริย์ที่มีความล้าสมัยด้านกิตติ และถึงจะมีอภิสิทธิ์ ก็ไม่เป็นกษัตริย์ที่เป็น ทรราชย์ ที่จะเหยียบย่ำสิทธิและขนบธรรมเนียมประเพณีของประชาชน หากทว่าพระองค์เป็น กษัตริย์ที่มีความเมตตากรุณา ฉะนั้นกษัตริย์จึงได้ปฏิบัติภารกิจอย่างหนักเพื่อสร้างความสงบสุข

มาแก่ประชาชนของพระองค์ ด้วยไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณเมือง
เมืองหลวง และในมณฑลที่ให้อุปราชไปปกครอง แต่รัฐบาลในสมัยนั้นไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้อง
หรือแทรกแซงชีวิตของชาวบ้านตราบเท่าที่ไม่ใช่อาชญากรรมที่รุนแรงหรือมีการไม่เกรงกลัวต่อ
อำนาจของรัฐบาลกลางเกิดขึ้นในท้องถิ่น จากข้อบังคับเช่นนี้ทำให้อำนาจอันยิ่งใหญ่ของจักรวรรดิ
โมกุลมีขอบเขตจำกัด จะเห็นได้ว่าคำสั่งของรัฐบาลกลางนั้นยากที่จะบังคับให้ผู้ที่อยู่ในดินแดน
ไกล ๆ ปฏิบัติตามได้ เพราะเราจะพบว่า คำสั่งหรือกฎข้อบังคับอะไรที่พระจักรพรรดิออกไป
เพื่อยกเลิกภาษีบางอย่าง ตั้งแต่เมื่อกษัตริย์เริ่มเสวยราชย์ เราจะพบว่าความพยายามที่จะ
ยกเลิกภาษีต่าง ๆ นั้นดูจะไม่ค่อยประสบความสำเร็จและปฏิบัติการไม่ได้ (ไม่มีผลบังคับ) มี
หลักฐานของอังกฤษได้แสดงให้เห็นว่า แม้ในรัชสมัยของพระเจ้าชาห์ เจฮาน และพระเจ้า
โอรัส เชป อภิการข้าหลวงมณฑล และผู้เก็บภาษีประจำมณฑล และข้าราชการที่คอยเก็บภาษี
(customs-officers) ปฏิบัติงานตรงกันข้ามกับคำสั่งของรัฐบาลกลาง⁴⁶

9.2.2 ลักษณะขุนนาง

ระบบขุนนางของราชวงศ์โมกุลเป็นแบบที่ประกอบขึ้นด้วยหน่วยที่มี
ลักษณะผิดแผกกัน เพราะประกอบด้วยคนหลายชาติ ซึ่งได้แก่ พวกดาร์ดี เปอร์เซีย และ
อินเดีย มุสลิม และฮินดู ฉะนั้น จึงไม่สามารถที่จะรูปให้เป็นชนชั้นที่มีอำนาจได้ ชาวยุโรปบาง
คนก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็นขุนนางก็มี ในทางทฤษฎีแล้วขุนนางจะไม่สืบทายาท ขุนนางคนหนึ่งก็
สามารถมีผลประโยชน์ในที่ดินที่เรียกว่า จั๊งกีร์ แต่เมื่อตายแล้วผลประโยชน์นั้นก็จะตกเป็น
ของรัฐ และบุคคลต่าง ๆ ก็จะไม่สืบทอดมาอย่างบุตรหลานของระบบนี้ให้เป็นระบบที่มีอันตรายที่สุด
เพราะทำให้ขุนนางใช้ชีวิตกันอย่างสุขุมเพียงเพื่อ และใช้เงินในทางที่ไม่สมควรเพื่อความสูญ
สลายในระยะที่ตนมีชีวิตอยู่ และยังทำให้อินเดียขาดผู้คุ้มครองที่มั่นคงต่อเสรีภาพของประชาชน
และขาดอำนาจที่จะคอยสกัดกั้นอำนาจของกษัตริย์คือ ขาดตระกูลขุนนางที่ดีเป็นอิสระและสามารถ
จะแสดงความกล้าหาญในการวิพากษ์วิจารณ์ การทำเอาแต่ใจของกษัตริย์และการคัดค้านความ
ผิดที่การของกษัตริย์⁴⁷

เพื่อดำรงไว้ซึ่งความแข็งแกร่งของกองทหารของจักรพรรดิ จึงเป็นความจำเป็นสำหรับโมกุลที่จะต้องจ้างนักผจญภัยต่างชาติเข้ามาเป็นทหารจำนวนมาก แม้ว่าพระเจ้าฮักราร์จะได้เล่นอนโบาย "อินเดียเพื่อชาวอินเดีย" และยังเปิดตำแหน่งทางราชการให้แก่ชาวฮินดู ถึงกระนั้นก็ตาม ชาวต่างชาติก็ยังมีอิทธิพลในการบริการสาธารณะของโมกุล คุณลัทธิโดยทั่ว ๆ ไปของระบบนี้ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ในรัชกาลของพระเจ้าจาห์งีร์และชาห์ เจฮาน แต่เชื่อมั่นในประสิทธิภาพในสมัยพระเจ้าจาห์งีร์และรุนแรงขึ้นในสมัยพระเจ้าชาห์ เจฮาน และก็มีมาเสื่อมมากในสมัยของพระเจ้าโอรังเซป

ข้าราชการทุกคนของรัฐจะต้องมีตำแหน่งแมนซับ (mansab) หรือหมายถึงตำแหน่งทางราชการที่เป็นยศและมีผลประโยชน์ และตามทฤษฎีพวกนี้ทำหน้าที่หาทหารจำนวนหนึ่งเพื่อนำมาทำงานในกองทัพของรัฐ ฉะนั้น แมนซาก็คือ กลุ่มขุนนางที่เป็นข้าราชการของประเทศ และระบบนี้ทำให้กองทัพ ขุนนางและระบบราชการ การปกครองอยู่ในอินเดียด้วยกัน

พระเจ้าฮักราร์ได้จัดแบ่งชั้นของข้าราชการเหล่านี้ออกเป็น 33 ชั้น โดยเริ่มต้นจากผู้ที่บังคับบัญชาคนตั้งแต่ 10 คนไปจนกระทั่งถึงผู้บังคับบัญชา 10,000 คน ในตอนกลางรัชกาลของพระเจ้าฮักราร์ ข้าราชการธรรมดาคนหนึ่ง ๆ มีทหารอยู่ได้บังคับบัญชาถึง 5,000 คน ส่วนข้าราชการที่จะมีคนในบังคับบัญชามากตั้งแต่ 7,000 - 10,000 นั้น ได้ส่งเงินเอาไว้ให้กับพวกพระญาติพระวงศ์ แต่ในตอนปลายรัชกาลของพระเจ้าฮักราร์ เรื่องนี้ก็ค่อย ๆ ยืดหยุ่น ในสมัยของผู้สืบต่อมาจากพระเจ้าฮักราร์ ข้าราชการก็ได้รับตำแหน่งสูง ๆ มากขึ้น พวก "แมนสภา" อยู่ภายใต้อำนาจโดยตรงของจักรพรรดิไม่ว่าจะเป็นการเกณฑ์ แต่งตั้งหรือถอดถอน หรือไล่ออก ต้องอยู่ในอำนาจโดยตรงของจักรพรรดิทั้งสิ้น แต่ละชั้นได้รับอัตราการจ่ายเงินตามจำนวนเงินที่กำหนด การถือครองม้า ย่าง สัตว์ที่ใช้บรรทุก

และเกรียน ถูกจำกัดจำนวน แต่ในความเป็นจริงก็ไม่มีแผนล้าผู้ใดทำตามโควตาดังกล่าว
ตำแหน่ง "แมนล้า" นี้ ไม่เป็นตำแหน่งสิบตระกูล และงานที่บริการให้แก่รัฐก็ไม่ได้เป็นงาน
เฉพาะเจาะจงลงไป หมายความว่า พวกนี้อาจจะได้รับงานใหม่ ๆ ได้เสมอ ความจริงแล้ว
ระบบนี้ช่วยให้โทษมากกว่าให้ประโยชน์ แต่ความสามารถของพระเจ้าฮักบารในการเลือก
คนที่มีความสามารถเข้าทำงานตามสายงานนั้น กลับช่วยแก้ไขความบกพร่องของระบบนี้
ไปได้ ถึงกระนั้นก็ตามระบบนี้ได้มาเสื่อมมากในผู้ปกครองสมัยหลัง ๆ ที่มีบุคคลิกภาพที่ไม่ดี

ข้าราชการของรัฐบาลโมกุลได้รับเงินเดือน 2 ทางด้วยกัน กล่าวคือ ทางแรก
ได้รับเป็นเงินสดโดยตรงจากรัฐ และในขณะเดียวกันก็ได้รับที่ดินที่เรียกว่าจากริ (jāgīrs)
เป็นระยะเวลาหนึ่ง หมายถึงที่ดิน แต่ไม่ได้หมายความว่า พวกเขาจะได้เป็นเจ้าของที่ดิน
ที่ดินยังเป็นของรัฐแต่พวกข้าราชการได้รับอนุญาตให้เก็บผลประโยชน์จากที่ดินได้ในอัตรา
เดียวกับเงินเดือนของเขา ตามข้อตกลงที่ได้ทำสัญญาไว้ ทั้งนี้เพราะมีกฎไว้ว่า "รายได้
ส่วนเกินนั้นถ้าเก็บนอกจากจะไม่ยุติธรรมต่อผู้ที่ทำการกลกรรมโดยตรงแล้ว ถือว่ายังไม่
fraud ต่อรัฐอีกด้วย" อย่างไรก็ตามระบบจากรินี้ทำให้ผู้ถือครองบางคนมีอำนาจมากและ
เป็นอิสระ พระเจ้าฮักบารซึ่งก็กระทำเหมือนกับพระเจ้าเยอร์ฮานี่ ที่พยายามควบคุม
ข้าราชการของพระองค์ด้วยการให้แต่เงินสด และเปลี่ยนจากจากริเป็นคัลล่า (Khalsa)
เท่าที่จะกระทำได้ ไม่ว่าจะเป็นการจำเป็น^{ที่พระองค์ให้} เงินเดือนที่ดี หรือว่าจะให้ผลประโยชน์ในที่ดิน
ก็ตาม ทำให้ข้าราชการของโมกุลพอใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะข้าราชการได้รับเงินเดือนกัน
สูง ๆ มาก ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งดึงดูดให้มักผลบุญจากตะวันตก และเอเชียกลางต่างพากันมา
แสวงหาโชคลาภกัน ภายหลังจากสมัยของพระเจ้าโอรังเซปแล้ว ปรากฏว่า ได้มีความเลว
ร้ายต่าง ๆ ศิบคลานเข้ามาในระบบราชการเป็นอันมาก

9.2.4 กิจการด้านตำรวจ ⁴⁹

เนื่องจากราชวงศ์โมกุลมีอาณาเขตกว้างใหญ่ ฉะนั้น พวกโมกุล ได้สร้างระเบียบใหม่ขึ้นมาในการป้องกันและสืบสวนอาชญากรรม หัวหน้าหมู่บ้านและลูกน้อง ท้าหน้าที่เป็นตำรวจและยาม ระบบนี้ทำให้มีการรักษาความปลอดภัยที่ดีเกิดขึ้นตามท้องถนน และมีความไม่สงบเกิดขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ระบบนี้ใช้มาจนถึงศตวรรษที่ 19 ทั้งในเมือง ใหญ่ ๆ และเมืองเล็ก ๆ ตำรวจพวกนี้มีหน้าที่หลายอย่าง

1. จับขโมย
2. กำหนดราคาตรวจลอบน้ำหนักรักและเครื่องอย่างให้ได้ระเบียบ
3. ต้อง เฝ้ายามตลอดคืน และลาดตระเวนรอบเมือง
4. เก็บรักษาทะเบียนบ้าน และสำมะโนครัวประชาชน และ เฝ้าดูความเคลื่อนไหวของชาวต่างชาติ
5. เป็นผู้แจ้งล่าปล้นจากพวกหัวขโมยหรือพวกจรจัด ท้าหน้าที่ รวบรวมความเป็นไปของหมู่บ้านใกล้เคียงและรวบรวมรายได้ รายจ่ายของคนทุกระดับชั้น
6. ทำรายการสิ่งของและดูแลทรัพย์สินของผู้ตายหรือผู้ที่ล้าปล้น ไปโดยไม่มีทายาท
7. ป้องกันการฆ่าวัว ควาย ม้า และอูฐ
8. ป้องกันการเผาตัวตายของผู้หญิง และห้ามการทำลู่หนัดให้แก่ เด็กที่อายุต่ำกว่า 12 ปี

ไม่มีกฎหมายที่ทันสมัยเกิดขึ้นในสมัยโมกุล มีเพียง 2 ชิ้นเท่านั้นที่ควรจะถูกกล่าวถึงคือ ข้อพระราชกฤษฎีกา 12 ข้อ ของพระเจ้าจาห์งิรที่ได้อำนาจไว้ และกฎความประพฤติของมุสลิมที่พระเจ้าโอรังเซปออกชื่อ Fatāwa-i-Ālamgīrī ผู้พิพากษาส่วนใหญ่จะยึดคำสั่งในพระคัมภีร์หรือกฎศีลธรรมในพระคัมภีร์ที่อ่าน และพระราชกฤษฎีกาของพระจักรพรรดิเป็นหลักในการตัดสินพิจารณาคดี ผู้พิพากษาเหล่านั้นก็ยังคำนึงถึงกฎหมายที่ยึดขนบธรรมเนียมประเพณี (customary law) และบางครั้งก็ยังยึดหลักแห่งความยุติธรรม แต่เหนือสิ่งอื่นใด คำพิจารณาของพระจักรพรรดิก็น่าเชื่อถืออยู่ และพวกผู้พิพากษาก็ไม่กล้าที่จะฝ่าฝืนกฎที่ศักดิ์สิทธิ์ได้

จักรพรรดิโมกุลให้ความสำคัญในด้านการปกครอง ด้านยุติธรรมว่าเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของพระองค์ พระเจ้าอักบาร์ตรัสว่า "ถ้าหากพระองค์ท่านมีความผิดที่ไม่ยุติธรรม พระองค์จะตัดสินลงโทษตัวเอง" นักเดินทางชาวยุโรปก็ได้บันทึกและชี้ให้เห็นว่า พระเจ้าจาห์งิรที่ดี พระเจ้าซ่าน เจอานกิต พระเจ้าโอรังเซป ล้วนแล้วแต่เป็นผู้รักความยุติธรรมทั้งสิ้น มีกษัตริย์ 2 พระองค์ที่พบหลักฐาน คือ พระเจ้าอักบาร์ และจาห์งิร ได้อนุญาตให้ประชาชนยื่นฎีกาได้โดยตรง พระเจ้าจาห์งิรได้อำนาจให้แขวนกระดิ่งไว้นอกพระราชวัง เพื่อให้ผู้เลื่อมใสมานำเรื่องราวทุกข์ต่อพระพักตร์ของพระจักรพรรดิ

ข้าราชการที่เป็นหัวหน้าทางด้านการค้า มีตำแหน่งว่ากาซีย (Qāzī) พระจักรพรรดิจะแต่งตั้งให้มีกาซีย ในเมืองหลวงของทุก ๆ มณฑล กาซียจะทำหน้าที่ตัดสินข้อพิพาททั้งคดีอาชญากรรมและคดีแพ่ง ทั้งของชนฮินดูและมุสลิม กาซียต้องเป็นคนที่มีความเที่ยงธรรม มีความซื่อสัตย์ไม่ลำเอียง ไม่รับสินบนจากประชาชน ไม่ไปเที่ยวหาความส่ำราญ ถ้าใครจะเขียนมาก็ปฏิเสธเสีย แต่ในทางปฏิบัติแล้ว กาซียกลับใช้อำนาจในทางที่ผิดและสถาปนากาซียกลายเป็นที่ตำหนิในสมัยโมกุล

แต่เหนือสิ่งใด พระเจ้าจักรพรรดิมีอำนาจสูงที่สุดในการศาล พระองค์เป็นบ่อเกิด
ของความยุติธรรมและเป็นศาลฎีกาด้วย บางครั้งพระองค์ปฏิบัติพระองค์เป็นศาลเบื้องต้นด้วย
ศาลมีสิทธิที่จะตัดสินลงโทษประหารชีวิต หรือลงโทษหนัก เช่น ฆาตกรรมด้วยแฉ่ ตัดแขน และทำให้
พิการได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากพระเจ้าจักรพรรดิ แต่ในกรณีที่จะใช้การลงโทษประหารชีวิต
พระเจ้าจักรพรรดิเท่านั้นที่ทรงพิจารณาตัดสินระบบถูกยังไม่แม้แต่ักโทษถูกขังอยู่ตามป้อม

3.2 .6 ร ระบบรายได้ -51

รายได้ของจักรวรรดิโมกุล ได้มาจากหน่วยที่ควบคุม 2 แห่ง คือ
จากส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค รายได้ท้องถิ่นซึ่งเก็บได้และมีสิทธิใช้จ่ายโดยไม่เกี่ยวข้อง
กับอำนาจของรัฐบาลกลาง รายได้กับมาจากผลผลิตและบริโภค การค้า และการประกอบ
อาชีพ และภาษีการขนส่ง รายได้ส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางคือ รายได้ที่ได้จากภาษีที่ดิน
สุลต่าน เหยียด มรดก ของที่ปล้นได้มาและเงินค่าปรับใหม่ ของกษัตริย์ และรัชชูปการ
(poll-tax) แต่ทั้งหมดนี้ภาษีที่ดินเป็นรายได้สำคัญของรัฐบาล

ระบบภาษีของรัฐบาล เมื่อตอนพระเจ้าอักบาร์ขึ้นครองราชย์นั้น
มีที่ดิน 3 แบบ

1. Khālsa = เป็นที่ดินของจักรพรรดิ
2. jāgīr = ที่ดินที่ขุนนางเก็บผลประโยชน์ในท้องถิ่นและส่ง 1
ส่วนให้พระคลังกลาง (Central exchequer) และเก็บที่เหลือไว้ใช้เอง

3. Sayūrghāl ที่ดินให้เช่าไม่เสียค่าเช่า เมื่อพ้นสมัย

อิทธิพลของผู้สำเร็จราชการโพรหมช่านแล้ว พระเจ้าอักบาร์ได้จัดระเบียบการเงินในจักรวรรดิ
ใหม่ กล่าวคือมีการแก้ไขการเก็บภาษีที่ดิน แต่ในการนี้พระเจ้าอักบาร์ได้ทำให้เกิดความ
หายนะ เพราะพระองค์เลิกภาษีรายได้แบบเก่าและจัดแบ่งจักรวรรดิใหม่ (ยกเว้นแคว้น

คูยราท เบงกอล และพิหาร) เป็นหลายหน่วย แต่ละหน่วยตั้งข้าราชการเรียกว่าโคริ (Krori) รับผิดชอบผู้ที่ทำหน้าที่เก็บภาษีและสนับสนุนด้านการเพาะปลูก แต่โคริกลายเป็นผู้ที่ลี้ภัยระงับหลวง ทำให้เข้ามาได้รับความเดือดร้อนอย่างหนัก ตำแหน่งนี้ก็ยกเลิกไปและก็กลับมาใช้ระบบเก่าอีก

9.2.7 ลักษณะกองทัพ⁵²

ในทางทฤษฎี ประชาชนต้องเป็นทหารของประเทศ กองทัพโมกุลประกอบด้วยทหารม้า ทหารราบ ทหารปืนใหญ่ และทหารเรือ ทหารม้าเป็นหน่วยที่สำคัญที่สุด ทหารราบ ได้แก่ ทหารที่เกณฑ์มาจากคนพื้นเมืองและชาวนา หน่วยนี้มีบทบาทในด้านการรบ น้อยมาก สำหรับทหารปืนใหญ่ ก็ใช้ปืนที่ทั้งทำเองและซื้อจากต่างประเทศ ปืนถูกนำมาใช้ในสมัยบาบูร์ ฟูมาฮัน และอักบาร์ แต่ปืนใหญ่มาพัฒนาการได้สมบูรณ์แบบและผลิตได้เป็นจำนวนมากในสมัยของพระเจ้าโอรังเซป ส่วนกองทัพเรือก็ไม่เข้มแข็ง มีหน้าที่

1. ต่อเรือทุกชนิดเพื่อใช้ในการขนส่งทางน้ำ
2. ต่อเรือให้แข็งแรงเพื่อใช้บรรทุกขางศึก
3. รับสมัครนักเดินเรือที่ชำนาญ
4. ควบคุมแม่น้ำสำคัญ
5. เป็นผู้เก็บภาษี ยกเลิกภาษีทางสำน้ำ สำคตอง

กองทัพเรือราชวงศ์โมกุล มีเรือติดอาวุธพร้อม 768 ลำ จอดอยู่ที่ดักกา เพื่อปกป้องชายฝั่งเบงกอล ป้องกันภัยจากพวกโจรสลัดมก (Mugs) และพวกยะโฮ (Arakanese) แต่กองทัพราชนาวีของโมกุลไม่น่าเกรงขามแต่อย่างใด

กองทัพของโมกุลไม่มีประสิทธิภาพ เพราะมีข้อบกพร่องหลายอย่าง

1. ไม่ได้เป็นกองทัพแห่งชาติ แต่เป็นการรวมเอาชาวต่างชาตินานาชาติ ชาติ ฉะนั้น แต่ละคนจึงมักจะใช้วิธีการของตนเอง ถึงแม้ว่าจะมีการสร้างกำลังกองทัพให้แข็งแกร่ง โดยเพิ่มจำนวนมากขึ้น แต่ก็ยังประสบความยุ่งยากและลำบากมากในการควบคุม
2. ทหารก็ไม่มีคามผูกพันโดยตรงต่อพระจักรพรรดิ แต่จะผูกพันกับผู้ที่ทำการเกณฑ์และเลี้ยง ศึกบัญชาที่ใกล้ชิด ผู้บังคับบัญชาเหล่านี้มักจะฉ้อฉลชิงหากัน แย่งชิงกัน ทำให้การรบประสบความล้มเหลวบ่อย ๆ
3. ประการสุดท้าย ความโอด้อ่าหรรษา และความประพฤติกองทัพโมกุล ในขณะที่ตั้งค่ายและเวลาเดินทัพ ทำลายประสิทธิภาพของมันเสียหมด กองทัพของโมกุลได้รับคำนิยามว่าเป็น "เมืองที่อึดอ้าย เคลื่อนไหวได้" (an unwieldy moving city) เป็นกองทัพที่มีเครื่องถ้วยมากมายและเกะกะไปด้วยทรัพย์สินสมบัติของกระตุกระฉิกที่หุ้มเพือในราชสำนัก พาฮา เริ่มและข้าทาสบริวารนั่งไปบนหลังช้างและอูฐ พาท้องพระโรงเคลื่อนที่ไปด้วย และเอาพวกนักดนตรีติดสติดไปทั้งราชสำนัก พาเอาตลาดขายของ (bazaars) ไปด้วย ฉะนั้น การเคลื่อนไหวของกองทัพจึงปราศจากความคล่องตัว

9.3 สภาพสังคม

โครงสร้างของสังคมเหมือนกับระบบเจ้าขุนมูลนายที่มีกษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจสูงสุด เพราะต่อจากกษัตริย์ก็เป็นขุนนาง ซึ่งมีบรรดาศักดิ์และอภิสิทธิ์ต่าง ๆ ซึ่งบรรดาศักดิ์และอภิสิทธิ์ไม่เคยตกไปยังสามัญชนเลย ฉะนั้น จึงย่อมก่อให้เกิดการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน ขุนนางจะมีความเป็นอยู่อย่างมั่งคั่งสุขสบาย ในขณะที่คนสามัญชนมีความเป็นอยู่อย่างน่าสังเวช แม้ว่าขุนนางจะมีทรัพย์สินสมบัติที่ดินมากมายก่ายกองก็จริง แต่พวกนี้ก็จะถูกริบทรัพย์สินของหลวงเมื่อตาย ฉะนั้นนโยบายของรัฐบาลในแง่ดีจึงไม่ได้ทำให้พวกขุนนางมีความรู้สึกที่จะประหยัดหรือมีธัญสิทธิ์ ฉะนั้น จึงใช้ชีวิตอย่างเต็มที่ พวกอภิสิทธิ์ชนเหล่านี้จะดื่มเหล้าและใช้ผู้หญิงเปลือง

ซึ่งเป็นเหตุการณ์กรรมกรรมดลามีอยู่มากของพวกอภิสิทธิ์ชน มีตัวอย่างคือพระสังกรพรรดิ มีผู้หญิงในราชสำนักถึง 5,000 คน และมีหัวหน้าหญิง (เจ้าโชน) คอยควบคุม มีหัวหน้าโรงงานข้าวสาลีในเมืองฮตราโตอยู่ลุ่มพระเจ้าจาห์นگیر ได้สั่ง ให้นำที่อยู่ที่อยู่ของครอบครัวจะตบแต่งภายในด้วยความรู้สึกลงในทางกามารมณ์ที่เต็มไปด้วยกิเลสตัณหา งานรื่นเริงสนุกสนานเต็มไปด้วยราคาและ ความสุ่ยสุ่ย อาหารอันโอชะกตกแต่งประดับประดาสวยงาม เครื่องนุ่งห่มก็มีแต่ของแพง ๆ

ขุนนางแต่เดิมเคยมีคุณสมบัติที่เป็นผู้รับใช้ที่มีประสิทธิภาพ แต่ต่อมาขุนนางค่อย ๆ ล้มเสียความดี และกลายเป็นคนที่ไม่ดีศีลธรรม โดยเฉพาะในตอนปลายรัชกาลของพระเจ้าชาห์-เจฮาน ยิ่งกว่านั้นความเสื่อมในบรรดาขุนนางได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในระหว่างรัชกาลของพระเจ้าโอรังเซปและในศตวรรษที่ 18 เพราะขุนนางทำการแย่งกัน ก่อการกบฏกัน ขุนนางมีความเห็นแก่ตัวกัน นี้เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความยุ่งเหยิงในทางการเมืองของยุคนี้

ต่ำลงมาจากขุนนางก็มีชนชั้นกลาง มีอาชีพและตำแหน่งการงานปานกลาง พ่อค้าใช้ชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย และง่าย ๆ แต่ในบรรดาชนชั้นต่ำลงมา หาข้อเปรียบเทียบไม่ได้เลย เพราะยากจนแร้นแค้น บางทีก็ไม่มีเครื่องนุ่งห่มพอ ส่วนเสือนสัตว์หรือรองเท้าหนังสัตว์ คนจนไม่มีโอกาสได้ใช้ แต่โดยทั่ว ๆ ไปพวกนี้ก็ไม่ค่อยอยากในเรื่องอาหาร แต่ในกรณีที่เกิดข้าวยากหมากแพง พวกนี้ทุกข์ทรมานอย่างหนัก ผู้รู้เห็นเหตุการณ์ในสมัยนั้นชื่อฟรานซิสโก เปลส์อาร์ท (Francisco Pelsaert) ได้บรรยายไว้ว่า ชนชั้นต่ำจะเป็นจำพวกคนใช้ คนดูแลร้าน หรือเป็นบ่าว พวกนี้ถูกบังคับให้ทำงานและให้ค่าจ้างต่ำ กินอาหารของพื้นบ้าน บ้านที่อยู่ก็ขมข่อย พวกข้าราชการก็ปกครองพวกนี้ด้วยความกดขี่⁵³

9.4 สภาพ ทางเศรษฐกิจ

1. สถานะทางเศรษฐกิจสมัยก่อนพระเจ้าอักบาร์ มีหลักฐานน้อยมาก เกี่ยวกับเศรษฐกิจในสมัยพระเจ้าบาบัวร์ และฮูมาเย่น แต่ก็ได้ยึดหลักฐานบันทึกของพระเจ้าบาบัวร์ บอกว่าราคาของต่ำมาก แพะ 4 ตัว ราคา 1 รูปี

2. เศรษฐกิจสมัยหลังอภัยราช ได้มีความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจในเมืองใหญ่ ๆ ของอินเดีย เช่น เมืองอภัยราช และฟาเตห์ปุระ (Fatehpore) เป็นเมืองที่ใหญ่มาก ใหญ่กว่าออดอนดอน และประชากรเมืองแน่น

ระหว่างเมืองอภัยราชและฟาเตห์ปุระ ห่างกัน 12 ไมล์ ตลอดทางมีตลาด มีของขายเบอะเบอะ และกล่าวถึงปัญหาบักว่าเป็นเมืองที่ใหญ่และอุดมสมบูรณ์ ละฮอร์ก็เป็นเมืองใหญ่ที่สร้างด้วยสิ่งก่อสร้างใหญ่โตและมีคนมากและคนรวยมาก และเป็นเมืองศูนย์กลางการค้าสำคัญของอินเดียและยังมีนักเขียนชื่อว่าเมืองละฮอร์ ไม่เป็นรองเมืองใด ๆ ในยุโรป เอเชียเลย เมืองเบอร์ฮันปุระ (Burhānpur) ก็เป็นเมืองใหญ่ร่ำรวยมีคนอาศัยอยู่มาก อาหิมดาปัทนาในแคว้นคุชราทก็เป็นเมืองที่ล่วยงาม มีอากาศที่ดีและ เป็นเมืองที่แสดงผลผลิตที่ ได้คัดเลือกลงอย่างดีเลิศ ปัจจัยที่สำคัญในทางเศรษฐกิจของอินเดียในสมัยนี้คือการที่ประชาชน ประกอบการอุตสาหกรรมกันอย่างกว้างขวาง เพื่อสนองความต้องการของพวกอภิศิทธิ์ชนตาม ท้องถิ่นต่าง ๆ และความต้องการของพ่อค้าที่มาจากยุโรปและจากที่อื่น ๆ ของเอเชีย แต่ อุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุดคือการทอผ้าฝ้าย โรงงานทอผ้าฝ้ายจะสร้างขึ้นทั่วไปในประเทศ โดยเฉพาะจากแคว้นโอริสสา ถึงฝั่งตะวันออกของอ่าวเบงกอล จะเป็นโรงงานผ้าฝ้ายทั้งสิ้น และโดยเฉพาะที่ตำบลดักกา ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งที่ผลิตผ้าฝ้ายที่ล่วยที่สุด ประเด็นที่⁵⁴

9.5 เหตุแห่งความเสื่อมของราชวงศ์โมกุล

1. เสื่อมในด้านกำลังกองทัพ ทหารขาดความเข้มแข็ง แม่ทัพนายกอง อ่อนแอหลง เพราะละทิ้งนิสัยเดิมที่เคยทรหดอดทน เพราะถูกอิทธิพลของเปอร์เซียเข้า ครอบงำ จึงทำให้ใช้ชีวิตอย่างฟุ่มเฟือย ล่มลุกสนาน และพร้อมที่จะรับสินบนเพื่อหาความ สะดวกสบาย ตัวแม่ทัพนายกองเองก็ไม่มีความจงรักภักดีต่อพระจักรพรรดิ บางคนถึงกับไป เข้าย้างศัตรูก็มี เช่น เจ้ายาย คาม บาคช์ (Kham Baksh) เป็นแม่ทัพยกไปโจมตีพวก

มาราธา (Maratha) ในสมัยพระเจ้าโอรังเซป และจะนำกองทัพไปเข้ากับศัตรู แต่เมื่อถูก
จับได้เสียก่อน ในด้านระเบียบวินัยของการรบ ทหารพบกันและเลยมมาก เพราะเวลาออกสงคราม
มักจะนำความไม่พอใจไปติดไปด้วย ฉะนั้น การเลี้ยงเหล่าและผู้หญิงจึงเป็นสิ่งธรรมดาสามัญใน
กองทัพของราชวงศ์โมกุลสมัยหลัง ๆ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้กองทัพพบกับความเสื่อมในที่สุด เมื่อ
พิจารณาจากกองทัพเรือ ราชวงศ์โมกุลให้ความสำคัญกับกองทัพเรือน้อยมาก เพราะงานในหน้าที่
ส่วนใหญ่จะเป็นงานดูแลแม่น้ำลำคลอง งานด้านต่อเรือมากกว่าที่จะมีบทบาทในการออกศึกทาง
ทะเล ฉะนั้น จึงไม่มีความชำนาญพอ จึงถูกรุกรานจากโปรตุเกสและอังกฤษภายหลังได้ง่าย

2. การเปลี่ยนแปลงในพวกขุนนางในตอนปลายราชวงศ์โมกุล ขุนนางเป็นปัจจัย
หนึ่งที่ทำให้เกิดความสับสนอลหม่าน เสื่อมโทรมในจักรวรรดิ ต้นราชวงศ์โมกุลระบบขุนนาง
เคยกำหนดให้เป็นประโยชน์ต่อองค์จักรพรรดิอย่างใหญ่หลวง แต่มาถึงสมัยหลัง ๆ พวกขุนนางกลับ
ประพฤติตนเองเหลวไหล ไม่เอาการงาน และต่างก็แสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเอง สาเหตุ
ประการหนึ่งก็สืบเนื่องมาจากระบบการปกครองที่รับทรัพย์สิน และยศฐาบรรดาศักดิ์ของขุนนาง
ภายหลังที่ได้สิ้นชีวิตไปแล้ว ฉะนั้น จึงทำให้ขุนนางไม่มีความคิดที่จะเก็บรักษา ขาดลักษณะ
มรดกสิทธิ์ จึงพากันใช้ทรัพย์สินเงินทองที่ได้มาอย่างเต็มที่ เมื่อขุนนางต่างก็มีความคิดเช่นนี้ จึง
ก่อให้เกิดปัญหาแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน และก่อสงครามกลางเมืองขึ้นบ่อย ๆ ทำให้จักรวรรดิ
เกิดความปั่นป่วน และเกิดความหายนะทั่วไป เซอร์ จาดุนาถ สาร์คาร์ (Sir Jadunāth
Sārkār) ถึงกับบันทึกว่า "ไม่มีอะไรที่จะรุนแรงเท่ากับความเสื่อมของพวกขุนนาง และ
ขุนนางที่ที่เคยเป็นประโยชน์ต่อจักรวรรดิก็มีเพียงรุ่นเดียวเท่านั้น ส่วนทายาทที่เกิดมาภาย
หลังไม่มีค่าแต่อย่างใดเลย"⁵⁵ ขุนนางเด่น ๆ ที่เคยทำประโยชน์ให้แก่บ้านเมืองมีอับดุลราฮิม
(Abdurrahim) และมหาบัต ซาตุลลา (Mahābat Sa'dullah) และมีร์ จุมลา (Mīr
Jumla) อิบราฮิม (Ibrahim) และอิสลามข่าน รุมิ (Islām Khān Rumī) พวกนี้ไม่มี
ทายาทลูกหรือหลานที่จะมีความสามารถแม้แต่ครั้งหนึ่งของพวกเขา เหตุผลหนึ่งที่ทำไมจึงมี
ขุนนางที่ไม่ได้เกิดขึ้นในราชสำนัก พระจักรพรรดิก็มีส่วนด้วย จักรพรรดิสมัยหลัง ๆ ไม่มีพระ

ปรีชาสามารถพอที่จะเลือกบุคคลที่มีความสามารถเข้าทำงานในตำแหน่งที่ถูกต้อง แต่พระเจ้าทรงพระพิ
กลับถูกกล่าวว่าเป็นคนโง่ (a fool) และถูกชักนำโดยขุนนางที่ประจบสอพลอ จะเห็นเป็น
เหตุให้พระเจ้าทรงพระพิชิตความเป็นผู้นำของขุนนาง และขุนนางก็เป็นธรรมดาที่สามารถจะ
ควบคุมอำนาจในราชสำนักและส่วนท้องถิ่นได้

3. ความเชื่อมั่นในแง่เศรษฐกิจโดยเฉพาะหลังสมัยพระเจ้าโอรังเซ็ป เมื่อตอน
ปลายรัชกาลพระเจ้าโอรังเซ็ป สภาวะทางเศรษฐกิจได้เสื่อมลง อันเป็นผลมาจากประเทศ
บ้านเมืองขาดความสงบ และขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สาเหตุที่เศรษฐกิจเสื่อมเพราะ
การทำสงคราม ที่ไม่หยุดหย่อนของกษัตริย์โดยเฉพาะสมัยพระเจ้าโอรังเซ็ป การกบฏของพวก
ขุนนาง การบุกกรุกของเปอร์เซียในระหว่าง ค.ศ.1738-1739 การล้างผลาญของพวกมาราธา
และพวกชาวเขาเชิงเขาหิมาลัย การปล้นสะดมของพวกโจรสลัด มัง และโปรตุเกส ฉะนั้น จึง
ทำให้ต้องสูญเสียเงินทองมากมาย จนทำให้ท้องพระคลังไม่มีเงินเหลือเหลืออยู่ เป็นเหตุให้การ
เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การค้าได้รับการกระทบกระเทือนอย่างหนักจนต้องชะงัก เกิด
สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างใหญ่หลวงขึ้นในอินเดีย และไม่เพียงแต่ทำให้ยากจนอย่างเดียว
เท่านั้น ความเจริญทางด้านอารยธรรมก็พลอยชะงักไปด้วย

4. ถูกชาวต่างชาติรุกราน มาจากเปอร์เซียเข้ามารุกรานภายใต้การนำของ
นาดีร์ ชาห์ (Nadir Shāh) ใน ค.ศ.1738 เข้ามาบุกทางตะวันตกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นจุด
ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ เพราะจะบุกเข้าอินเดียได้หรือไม่ก็ต้องผ่านเส้นทางนี้เสียก่อน แต่ปรากฏว่า
ปลายราชวงศ์โมกุลไม่ได้เอาใจใส่เลย กลับปล่อยปละละเลย ซึ่งเป็นทางที่ทำให้ชาวต่างชาติ
เข้ามารุกรานได้ง่าย ไม่มีการสกัดกั้น ไม่มีการส่งข่าวไปยังเมืองหลวง และทั้งจักรพรรดิ
และเหล่าเสนาบดีก็ไม่เคยเอาใจใส่ว่าอะไรเกิดขึ้นกับบริเวณชายแดนบ้าง ฉะนั้นความปั่นป่วน
ภายในทำให้นาดีร์ เข้ามาบุกกรุกได้ง่ายตายและสามารถเข้าตีละฮอร์ ใน ค.ศ.1739 ตอนที่
เขาบุกมานั้นจักรพรรดิและพวกอัศวินกำลังสู้รบกับพวกเพลิตเพลิม และมารัฐีกตัวที่อเม็องกอง
ทหารอยู่ห่างจากเตลลี 2-3 ไมล์เท่านั้น เมื่อนาดีร์เข้าอินเดียก็เกิดเหตุข่าวลือว่านาดีร์ตาย

เกิดชุลมุน คนพื้นเมืองเห็นผู้นำชายที่นำทหารเปอร์เซีย นาดาร์เห็นเข้าก็โกรธเลยจับการฆ่า
หมู่ที่เคลลี ผู้ชายถูกคนถูกฆ่าตาย ลูกเด็กเล็กแดงฆ่าหมด ขอให้เป็นผู้ชายโดยไม่คำนึงถึง
อายุชั้นและผู้หญิงถูกจับเป็นทาสทั้งหมด และเผาบ้านไหม้วอดวาย และทำการปล้นสะดมของ
มีค่าจากเคลลีไปมากมาย ปล้นสิ่งกันขงก็เอาไปและเอาเงินสด 150 ล้านบาท และเอาเพชร
เครื่องประดับและของมีค่าจากท้องพระคลังมากมาย และเอาช้างไป 300 เชือก ม้า
1000 ตัว และอูฐอีก 10000 ตัว การที่เปอร์เซียบุกครั้งนี้ได้สร้างความสูญเสียทาง
เศรษฐกิจของจักรวรรดิเคลลีอย่างมากมาย การบุกของนาดาร์ ได้ให้เลือดและความอ่อน-
เปลี้ยให้กับอินเดีย⁵⁶

5. การเปลี่ยนแปลงนโยบายใหม่ของพระเจ้าจักรพรรดิองค์ที่สี่ ๆ โดยเฉพาะ
พระเจ้าโรรงเชป ก่อให้เกิดเป็นศัตรูกับผู้ที่อยู่ใต้การปกครอง จริงอยู่พวกโมกุลเป็นชาวต่าง
ชาติ ต่างศาสนา พระเจ้าอัครก็โต้พยายามรวมอินเดียด้วยการใช้นโยบายยกย่องวัฒน-
ธรรมของชาวพื้นเมือง แต่เชื้อสายของพระองค์กลับมาทำลายเสียสิ้น โดยเฉพาะพระเจ้า
โรรงเชป ถึงสร้างความเป็นศัตรูให้กับผู้ที่อยู่ใต้การปกครอง เพราะเคร่งศาสนา แต่กับ
ศาสนาอื่น มีพระทัยแคบมากทำให้บรรดาพลกษัตริย์จำนวนไม่น้อยพากันไม่พอใจ กับราชบุตรซึ่งเป็น
นักรบที่มีความทรนงและเป็นกำลังให้แก่จักรวรรดิโมกุล ก็ได้ทรงสร้างความขุ่นเคืองใจให้
อย่างมากมาย ในภาคเหนือของประเทศ พระองค์ก็วางตนเป็นศัตรูกับพวกฮิลล์ ซึ่งตามปกติ
แล้วเป็นกลุ่มชนที่รับส่ง มุ่งในทางสัมพันธ์ระหว่างอุดมคติของฮินดูกับอิสลาม พระองค์ได้
ใช้กำลังบีบบังคับให้พวกนี้หันไปเป็นศัตรูกับอิสลาม และพวกนี้ก็ได้ประกาศราชาศรัทธาทาง
ทหารสู้กับอิสลาม ทางทิศตะวันตกไกลย้ายทะเลแล้ว พระเจ้าโรรงเชปก็ได้สร้างความโกรธ
แค้นให้แก่พวกนักรบมาราธา ซึ่งเป็นผู้สืบเชื้อสายของพวกราชกุต (Rāshtrakuta) ใน
สมัยโบราณ ในขณะที่พวกนี้กำลังมีแม่ทัพหนุ่มผู้ปราชาและแกดวกกล้าสามารถเป็นผู้นำของพวกเขา
เขาอยู่จะเห็นได้ว่าทั่วทุกแห่งหนในจักรวรรดิโมกุลอันกว้างใหญ่เกิดความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์

6. มูลเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้จักรวรรดิโมกุลต้องล่มสลายตัวลง ได้แก่ การร้าวฉานในโครงสร้างทางเศรษฐกิจ เพราะในระบอบนั้นปรากฏว่ามีชนวนาได้รวมหัวลุกขึ้น ก่อการจลาจลครั้งแล้วครั้งเล่า บางครั้งก็เป็นไปอย่างขนานใหญ่ ตัวอย่างเช่น ตั้งแต่ ค.ศ.1669 เป็นต้นมา พวกชาวนาชาฎ ซึ่งมิถุนีสำเนาไม่ห่างไกลจากนครหลวงเท่าใดนัก ได้ลุกขึ้นแข็งข้อต่อผู้รัฐบาลเดลีครั้งแล้วครั้งเล่า นอกจากนี้ก็ยังมีประชาชนที่ยากจนลุกขึ้นก่อ การกบฏอีก เช่น พวกสังกะสี ซึ่งขุนนางโมกุลคนหนึ่งได้เขียนพรรณนาไว้ว่า " เป็นกลุ่มพวกกบฏ ยากไร้ กระจายเลือดปะกอบด้วยช่างทอง ช่างไม้ พวกมีหน้าที่กวาดเก็บ พวกฟอกหนัง และพวกตำข้าวสารเสวชั้น ๆ"⁵⁷ จะเห็นได้ว่าที่แล้ว ๆ มา ผู้ที่ลุกขึ้นทำการกบฏนั้นเป็นพวก เจ้าและพวกขุนนาง และชนชั้นสูงอื่น ๆ แต่บัดนี้ชนชั้นชั้นกลับเป็นผู้ก่อกบฏเสียเอง ฉะนั้น จะ เห็นว่า ได้สร้างควมไม่พอใจแก่คนทั่วไปทุกระดับชั้น

7. การไม่ตั้งกฎเกณฑ์ที่แน่นอนในการสืบราชบัลลังก์ เป็นเหตุให้โอรสซึ่งเกิดจาก หลายภรรยา ถือว่าตนมีสิทธิเท่ากันที่จะได้ราชบัลลังก์ ฉะนั้น พวกบรรดาโอรสก็พยายามที่จะ ชื้อความจงรักภักดีจากพวกแม่ทัพและจากขุนนางผู้ใหญ่ที่สนับสนุนตน ใครซื้อได้มากก็ชนะ หรือ ไม่ก็ทำการรบแย่งชิงราชบัลลังก์กัน ความยุ่งยากเช่นนี้ทำให้บ้านเมืองระส่ำระสาย เป็นเหตุหนึ่ง ที่ทำให้เสื่อม

ในช่วงเวลา 100 ปี หลังจากการสิ้นพระชนม์ของจักรพรรดิโอรังเซ็บ ใน พ.ศ.1707 ได้มีการต่อสู้กันอย่างสับสนซับซ้อน และหลายฝักหลายฝ่าย เพื่อช่วงชิงความเป็น ใหญ่ในอินเดีย พวกบรรดาอุปราชมุสลิมที่เรียกว่าสุภาดาร์ และเจ้าเมืองผู้ปฏิบัติราชการต่าง พระเนตรพระกรรณขององค์จักรพรรดิ ต่างก็มีสภาพกลายเป็นเจ้าผู้ครองนครที่เป็นอิสระไป สุภาดาร์ที่สำคัญได้แก่ สุภาดาร์แห่งเดคข่าน อูธ (Oudh) และเบงกอล ที่ควรกล่าวถึงคือ สุภาดาร์แห่งเดคข่านชื่อนิซาม (Nizām) อยู่ในแคว้นไฮเดอราบัด (Hyderabad) ได้ ตั้งตัวเป็นใหญ่เป็นอิสระไม่ขึ้นต่อรัฐบาลกลางที่เดลี นิซามอูจะมีความสำคัญในระยะแรก ๆ

เท่านั้นเพราะแคว้นที่ปกครองมีฐานะได้เปรียบในทางยุทธศาสตร์ในอินเดียภาคใต้ แต่ต่อมาที่
อ่อนแอถูกพวกฮินดูเผ่ามาราฐาโจมตี และต้องส่งบรรณาการไปให้พวกมาราฐา นิยาม
ต้องหนีไปพึ่งบารมีของบริษัท British East India Company ซึ่งกำลังเติบโตใหญ่มีอำนาจ
อยู่ในอินเดียขณะนั้น และนับแต่บัดนั้นแคว้นไฮเดอราบัตก็ตกอยู่ในอำนาจของอังกฤษโดย
สมบูรณ์

ชั้นที่จริงแล้ว ผู้ที่ช่วงชิงอำนาจอย่างแท้จริงในอินเดียในศตวรรษที่ 18 นั้น มีอยู่
ด้วยกัน 4 กลุ่ม 2 กลุ่มเป็นอินเดีย และอีกสองกลุ่มเป็นต่างประเทศ กลุ่มที่เป็นอินเดียได้แก่
กลุ่มพวกมาราฐา และกลุ่มไฮดาร์ อาลี (Haider Ali) กับลูกชายของเขาชื่ออุลต่านตีป
(Tipu) ในอินเดียใต้ ส่วนกลุ่มชาวต่างประเทศก็ได้แก่กลุ่มพวกอังกฤษและกลุ่มพวกฝรั่งเศส
ในบรรดากลุ่มที่ได้กล่าวนามมาในครั้งแรกของศตวรรษที่ 18 นั้น พวกมาราฐาดูเหมือนจะมี
อิทธิพลที่ลุ่มลึกที่จะมีอำนาจครอบครองอินเดียได้ทั้งประเทศสืบต่อจากราชวงศ์โมกุล ชั้นที่จริงแล้ว
กองทหารของพวกมาราฐาได้บุกไปจนถึงประตูเมืองเดลี ตั้งแต่ใน ค.ศ.1737 โดยที่ไม่
มีอำนาจเช่นจะมาลั่งกั๊กกันได้ แต่บังเอิญในเวลาใกล้เคียงคือ ค.ศ.1739 กษัตริย์นาดีร์ ชาห์
แห่งเปอร์เซีย ได้ยกทัพลุยเข้ามาจนถึงนครหลวงเดลี พร้อมกับนั้นก็ได้นำหินผู้คนและปล้น
สะดมเอาทรัพย์สมบัติจำนวนมากไป ซึ่งในบรรดาทรัพย์สมบัติเหล่านี้มีราชบัลลังก์มูรารวม
อยู่ด้วย กษัตริย์นาดีร์ ชาห์ได้รับชัยชนะอย่างง่ายดาย เพราะเจ้าผู้ครองนครเดลีมีแต่ความ
อ่อนแอ และมีลักษณะเหมือนอิสลาม ไม่เคยรบห้ำหั่นศึก และประกอบกับกองทัพของนาดีร์ ชาห์
ก็มิได้เผชิญหน้ากับพวกมาราฐาด้วย โดยบังเอิญแล้วการโจมตีของ นาดีร์ ชาห์ เพราะดีแล้ว
ก็กลับไปช่วยแผ้วถางทางให้แก่พวกมาราฐา ผู้ซึ่งในปีต่อมาได้แผ่กระจายอำนาจไปจนถึง
แคว้นปัญจาบ

การบุกเข้าโจมตีของนาดีร์ ชาห์ ก่อให้เกิดผล 2 ประการคือ ประการแรก
เป็นการทำลายอำนาจของจักรพรรดิโมกุลอย่างเด็ดขาด และประการที่สอง ทำให้เกิดการแยก

อาฟกาณิสถานออกจากอินเดีย ก่อนหน้านั้นอาฟกาณิสถานได้เป็นส่วนหนึ่งของอินเดียมา
ช้านาน แต่บัดนี้ได้ถูกขับออกไปรวมอยู่ในอาณาจักรของนาดีร์ ชาห์ เสียแล้ว และหลังจากนั้น
ไม่นานนักก็ได้เกิดการกบฏขึ้นยังผลให้กษัตริย์ นาดีร์ ชาห์ ต้องถูกกลุ่มนายทหารของพระองค์
เองปลงพระชนม์เสียและต่อจากนั้นมา อาฟกาณิสถานก็กลายเป็นรัฐอิสระขึ้นมาอีกรัฐหนึ่ง

ฝ่ายพวกรมาราราก็ไม่ได้เสียกำลังไปด้วยการบุกรุกของนาดีร์ ชาห์ พวกรมาราก
ยังคงขยายอำนาจอยู่ต่อไปในแคว้นปัญจาบ แต่ใน ค.ศ.1761 พวกรมารากได้ถูกกองทัพ
ของกษัตริย์อาห์หมัด ชาห์ ดุรรานี (Ahmad Shāh Durrāni) ซึ่งปกครองอาฟกาณิสถาน
อยู่ในเวลานั้นรบตีพ่ายแพ้ยับเยินในการรบพุ่งที่เมืองปานิปัต (Panipat) พวกรมาราก
ต้องสูญเสียทหารดี ๆ ไปมาก ในการปราชยครั้งนี้ ความมั่งคั่งได้ลึถาปนาจักรวรรดิमारาก
ดูจะสลายตัวไปประยะหนึ่ง อย่างไรก็ตามพวกรมารากได้ค่อย ๆฟื้นตัวขึ้น แต่ต่อมาดินแดนที่
อยู่ในความครอบครองของพวกนี้ ก็ได้ถูกแยกแยะออกเป็นรัฐอิสระหลายรัฐ แต่ก็ยังรวมกันเป็น
สหพันธรัฐ การพ่ายแพ้ของพวกรมารากด้วยน้ำมือของอาห์หมัด ชาห์ ได้ทำให้พวกรมารากอ่อน
กำลังรบลง ในขณะที่เดียวกันกับที่บริษัทอังกฤษกำลังเติบโตใหญ่เป็นอำนาจทางบกที่สำคัญขึ้นมาใน
อินเดีย

การแก่งแย่งอำนาจกันอีกฝ่ายหนึ่งคือ ในอินเดียใต้ คือการต่อสู้กันระหว่าง
อังกฤษกับฝรั่งเศส คู่ซึ่งก็ก็เป็นส่วนหนึ่งแห่งการต่อสู้ระหว่าง 2 ประเทศนี้ในทุกแห่งของโลก
ได้จบลงลงด้วยการมีชัยของอังกฤษ ฝรั่งเศส คู่เหล่านั้นต้องถูกขับออกไปจากอินเดียแทบจะหมดสิ้น

หลังจากที่ฝรั่งเศสได้ถูกขับออกไปจากอินเดียแล้ว ผู้แย่งชิงเพื่อชิงความเป็น
ใหญ่ในอินเดียก็เหลืออยู่เพียง 3 คือ

1. สหพันธรัฐमारาก
2. ผู้ลี้ภัยไฮดาร์ ในภาคใต้ และ

3. พวกอังกฤษ แม้ว่าอังกฤษจะได้มีชัยชนะในการรบที่ Plassey

กับคนพื้นเมือง และจะได้ขยายอำนาจไปที่แคว้นเบงกอลและพิหารแล้วก็ตาม แต่คนอินเดียทั่วไปก็ยังหาได้เจตสยใจไม่ว่าอังกฤษมีผลจะเป็นอำนาจที่จะปกครองอินเดียทั่วประเทศต่อไป บางคนสังเกตว่าน่าจะเป็นพวกมาราธามากกว่า เพราะอำนาจของพวกมาราธาในขณะนั้นได้แผ่กระจายไปทั้งที่อินเดียตะวันตกและอินเดียกลาง จนกระทั่งถึงเดลีแล้ว และอีกประการหนึ่งความกล้าหาญและคุณสมบัติในการรบพุ่งของพวกมาราธา ในเวลานั้นก็ขจรหายไปทั่ว ศึกษาคึกก็ว่าได้ ส่วนไฮดาร์ อาลี กับสุลต่านติปู ก็แม้จะบดขยี้กองทัพของอังกฤษได้อย่างยับเยินและเกือบจะทำลายอำนาจของบริษัทอีสต์อินเดีย ได้อย่างราบคาบอยู่แล้ว แต่ว่ามีผลแต่อินเดียตอนใต้เท่านั้น มิได้มีผลกระทบต่ออินเดียทั้งหมด แต่ต่อมาสิ้นชีวิตลงในระหว่างเดินทางร่วมไปกับกองทัพอังกฤษ คือ สุลต่านติปู ซึ่งได้พยายามเสริมสร้างกำลังทางกองทัพเรือใน เวลาต่อมา แต่การรบกับอังกฤษที่แคว้นไมซอร์ใน ค.ศ.1799 สุลต่านติปู ก็ถูกอังกฤษปราบลงได้ ต่อจากนั้นเมื่อสิ้นรัชสมัยแล้ว สมรภูมิจึงเปิดกว้างรอกองทัพฝรั่งเศสขึ้นสู่อุตท้าย ระหว่างฝ่ายนอกในนามของบริษัทอีสต์อินเดีย แต่แล้วการสู้รบของทั้งสองก็จบลงด้วยการที่อังกฤษเป็นฝ่ายชนะ ทั้งนี้เพราะแม้ว่าพวกมาราธาจะมีความสามารถในการรบ แต่ได้เกิดการแย่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันอยู่ในหมู่กลุ่มผู้นำของรัฐมาราธาอยู่เสมอ และนั่น ก็เกิดความอ่อนแอเป็นเหตุให้ อังกฤษปราบได้ลงทีละน้อย ๆ จนในที่สุดปี ค.ศ.1818 พวกมาราธาก็ถูกอังกฤษทำลายลง ในที่สุด บรรดาผู้นำทั้งหลายของฝ่ายมาราธาซึ่งเคยมีอำนาจอยู่ในอินเดียภาคกลางต้องยอมศิโรราบแก่บริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษ และหลังจากนั้นอังกฤษก็มีอธิปไตยเหนือดินแดนส่วนใหญ่ของอินเดียโดยปราศจากอุปสรรคใด ๆ

- ¹Dudley, A History of Eastern Civilizations, p. 265.
- ²Ibid., p. 266.
- ³Loc.cit.
- ⁴Loc cit.
- ⁵เพ็ชร สุนทร, โหมด (พจนานุกรม: ดวงติการพิมพ์, 2522), หน้า 27.
- ⁶เรื่องเดียวกัน, หน้า 29-30.
- ⁷Majumdar and others, An Advanced History of India, pp. 432-6.
Ibid., p. 433
- ⁹เพ็ชร สุนทร, โหมด, หน้า 36.
- ¹⁰เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.
- ¹¹เรื่องเดิม, หน้า 47.
- ¹²เรื่องเดิม, หน้า 48.
- ¹³เรื่องเดิม, หน้า 49.
- ¹⁴เรื่องเดิม, หน้า 50.
- ¹⁵Majumdar, op. cit., p. 443.
- ¹⁶Ibid, pp. 443-4.
- ¹⁷Ibtd., pp. 448- 9.

- 18 เพชร สุนทร, โมกุล, หน้า 51.
- 19 เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน
- 20 เรื่องเดิม, หน้า 60.
- 21 อำนาจ ของ ประเสริฐ, บ่อเกิดสิทธิประเทศไทยเดิม, เล่ม 2, หน้า 326.
- 22 เพชร สุนทร, เรื่องเดิม, หน้า 55-6.
- 23 เรื่องเดียวกัน, หน้า 55.
- 24 เรื่องเดิม, หน้า 56.
- 25 เรื่องเดิม, หน้า 54.
- 26 เรื่องเดิม, หน้า 56.
- 27 เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน
- 28 Majumdar, end others, op. cit., pp. 453-5.
- 29 Ibid., p. 456.
- 30 Ibid., pp. 458-9.
- 31 Ibid., p. 457.
- 32 เพชร สุนทร, เรื่องเดิม, หน้า 68.
- 33 เรื่องเดียวกัน, หน้า 75.
- 34 เรื่องเดิม, หน้า 80.
- 35 หน้าเดิม, 76-9.
- 36 เรื่องเดิม, หน้า 93-7.

³⁷ เรื่องเดิม, หน้า 100-103.

³⁸ เรื่องเดิม, หน้า 102-104.

³⁹ เรื่องเดิม, หน้า 92.

⁴⁰ Majumdar and others, op. cit., pp. 481-3.

⁴¹ Ibid., p. 489.

⁴² เพ็ชร สุนทร, มอดูล, หน้า 123.

⁴³ Majumdar and others, op. cit., pp. 489-90

⁴⁴ Ibid., pp. 490-94.

⁴⁵ Ibid., pp. 501-502.

⁴⁶ Ibid., p. 547.

⁴⁷ Ibid. pp. 548-9.

⁴⁸ Loc. cit.

⁴⁹ Ibid., p. 551.

⁵⁰ Ibid., p. 552.

⁵¹ Ibid., p. 553.

⁵² Ibid., p. 557.

⁵³ Ibid., p. 559

⁵⁴ Ibid., pp. 562-3.

⁵⁵ Ibid., p. 523

⁵⁶ Ibid., p. 526.

⁵⁷ เนห์รู, พทกันธินเดีย, เล่ม 2 หน้า 985
